

Jericho

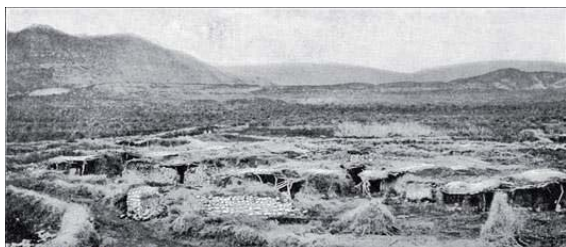
Jericho je považováno za jedno z nejstarších měst na světě s kontinuálním osídlením. Historie osídlení sahá snad až do období 9000 let př. Kr.

Jericho se nachází na území Judska, je v místě oázy v údolí řeky Jordánu.

Město Jericho leží asi o 1000 m níže než Jeruzalém, tj. 200 m pod hladinou moře. Tato dvě města byla od sebe vzdálena přibližně 27 km. Král Herodes zde měl vystavěn nádherný palác, který mu sloužil za zimní sídlo. Město se nacházelo v bohaté zemědělské oblasti, jež byla proslulá výsadbou palm. Již ve SZ město neslo pojmenování „město palm“ (Dt 34,3; Sdc 1,16; 3,13; 2 Kron 28,15). Jericho bylo kněžským městem. Když přišla řada na chrámovou službu některého kněze nebo levity, musel se zdržet v Jeruzalémě osm dní.

V době Ježíšově byla v Jerichu celnice (Lk 19,1).

Jericho je zmíněno 7krát v Novém zákoně: v souvislosti s uzdravením slepce (Mt 20,29; Mk 10,46/dvakrát; Lk 18,35), dále pak ve spojitosti se Zacheem (Lk 19,1) a nakonec v Žid 11,30, kde je připomínána událost pádu tohoto města (srov. Joz 6).

Prameny, odkazy

Jeruzalémská Bible;

Luke T. Johnson – Evangelium podle Lukáše – Sacra pagina;

Paul-Gerhard Müller – Evangelium sv. Lukáše – Malý stuttgartský komentář;

Misál na každý den liturgického roku;

Petr Karas – Boží slovo na každý den;

Angelo Scarano – www.pastorace.cz

Další texty v týdnu

Po: Flp 2,1-4; Lk 14,12-14

Út: Flp 2,5-11; Lk 14,15-24

St: Flp 2,12-18; Lk 14,25-33

Čt: Flp 3,3-8a; Lk 15,1-10

Pá: Flp 3,17-4,1; Lk 16,1-8

So: Flp 4,10-19; Lk 16,9-15

31. neděle v mezidobí – cyklus C

31. října 2010

¹Ježíš vešel do Jericha a procházel jím. ²Byl tam jistý člověk, jmenoval se Zacheus. Byl to vrchní celník, velmi bohatý. ³Rád by uviděl Ježíše, jak vypadá, ale nemohl, protože tam bylo plno lidí a on byl malé postavy. ⁴Běžel napřed a vylezl na fíkovník, aby ho uviděl, protože tudy měl procházet. ⁵Když Ježíš přišel k tomu místu, podíval se nahoru a řekl mu: „Zachee, pojď rychle dolů: dnes musím zůstat v tvém domě.“ ⁶On rychle slezl dolů a s radostí ho přijal. ⁷Všichni, jakmile to uviděli, reptali a říkali: „Vešel jako host k hříšníkovi!“ ⁸Zacheus se zastavil a řekl Pánu: „Polovici svého majetku, Pane, dám chudým, a jestli jsem někoho o něco ošidil, nahradím mu to čtyřnásobně!“ ⁹Ježíš mu řekl: „Dnes přišla do tohoto domu spása. Vždyť i on je potomek Abrahámův.“ ¹⁰Syn člověka přišel hledat a zachránit, co zahynulo.“ *Lk 19,1-10*

Úvod k meditaci

Ježíš znovu nedbá na řeči a pomluvy lidí a navzdory celému zástupu zachraňuje jediného hříšníka. *Dnes musím zůstat ve tvém domě, říká Zacheovi. Každý můžeme přijmout tuto větu sám pro sebe, jako by i mně Pán říkal: Právě dnes chci vejít do tvého srdce!*

Výklad biblického textu

Kontext: Předchozí příběh – uzdravení slepého (Bartimea) – je také situovaný k Jerichu a uvádějí ho všichni synoptikové (Mt 20,17-19; Mk 10,32-34; Lk 18,35-43). V nedělním cyklu C se toto uzdravení neuvádí (je v cyklu B v markovské verzi). U Matouše a Marka po uzdravení Bartimea už následuje dlouho připravovaný vstup do Jeruzaléma. Lukáš ještě zařazuje událost z dnešního evangelia – obrácení Zachea – a podobenství o hřivnách. Příběh Zacheův opět ukazuje, že Ježíš přišel hledat a zachránit to, co zahynulo (Lk 18,10 a na řadě dalších míst).

²**Byl to vrchní celník:** Lukáš jej nazývá jako *architelónés* tedy *šéf celníků*. V kralickém překladu je často uváděn termín *publikán* pocházející z latinského *publicanus*, tedy člověk zapojený ve veřejné službě pro římské impérium, někdo, kdo mohl manipulovat s veřejnými prostředky. Některé české překlady (Bible 21 a Slovo na cestu) se přiklonily k překladu *vyběřčí daní*. Římané na financování provozu své velké říše vybírali od všech podrobených národů vysoké daně. Židé se tomuto placení vzpírali nejen proto, že se z jejich prostředků budovala cizí nadvláda, ale i z toho důvodu, že to bylo spojené s oficiálním kultem římských

1. čtení:

Mdr 11,22
-12,2

2. čtení:

2Sol 1,11-2,2

Evangelium:

Lk 19,1-10

Srovnání:

Lk 5,30; 15,2

Nu 5,6-7

2 Sam 12,6

Mt 21,31

Lk 15,6.9

.24.32

pohanských bohů. Přesto byli nuceni platit. Výběřci daní – tzv. celníci – patřili tedy v Izraeli k nejméně populárním lidem. Židé, kteří se rozhodli pracovat pro Řím, byli považováni za zrádce. Kromě toho se obecně vědělo, že výběřci daní se i nespravedlivě obohacovali. Není pak překvapení, že byli lidé pobouřeni Ježíšovou návštěvou u Zachea.

³ **Rád by uviděl Ježíše, jak vypadá:** Zacheus usiluje o to, aby uviděl Ježíše, a přitom netuší, že on sám je hledán a zachraňován Ježíšem.

⁴ **Běžel napřed a vylezl na fíkovník:** Přestože je mocný a má určité postavení, tedy *má podporu mocných*, v této situaci je neschopný se *prosadit* přes dav: je jednoznačným outsiderem, který v očích druhých není malý jen svojí postavou – jako hříšník je vnímán jako ten, kdo vypadl z domu spásy. Je mimo okruh *slušných a spravedlivých*. Z toho důvodu musí vylézt na strom (on jako bohatý celník, jaké ztrapnění se!), aby navázal anonymní, ale přesto očima bezprostřední kontakt s Ježíšem.

⁵ **Dnes musím zůstat v tvém domě:** Najednou se *karty obrací*: Ježíš se ujme iniciativy, prolomí anonymitu a obrací se právě na Zachea, osloví ho jménem, aby s ním navázal zcela osobní kontakt. Lidská svoboda (hledání Zacheovo) se tak skloubí s Ježíšovým zájmem o člověka (*dnes musím zůstat v tvém domě*). Tento celník už přestává být outsiderem a jeho vlastní dům, dům hříšníka, se stane domem spásy (v. 9).

⁶ **a s radostí ho přijal:** Zacheus odpovídá okamžitě, je zasažen Ježíšovou přítomností. Nevytkl mu jeho hříchy, ani mu nedal žádné konkrétní pokyny. Jeho pouhá přítomnost stačila, aby vyvolala tak radikální změnu. Přijímá ho nikoli s pýchou (jeho kajícnost se ukáže ve verši 8), ale s radostí, tedy z hloubi nitra.

⁷ **Vešel jako host k hříšníkovi:** Lidé – dav – Ježíše kritizují: přijmout pozvání od toho, který zbohatl nepoctivým způsobem, bylo považováno za spoluúčast na jeho hříších, proto se vůči těmto lidem praktikoval *ostrakismus* (oddělení, separace) vyjadřující pohrdání. Ježíš se ale nenechá manipulovat veřejným míněním, Ježíš je *silnější než hřích*, proto si může dovolit mít společenství s hříšníkem: on tím není znečištěn, Zacheus je však očištěn! Tento ztracený syn Abrahámův se stal *nalezeným synem*. Krásným detailem je samo jméno *Zacheus*: Znamená *nevinný* nebo *čistý*. Ten, který je pokládán od lidí za nečistého, za veřejného hříšníka, se nakonec – po setkání s Ježíšem – objevuje jako čistý: Bůh ospravedlňuje.

⁸ **Polovici svého majetku, Pane, dám chudým, a jestli jsem někoho o něco ošidil, nahraďím mu to čtyřnásobně:** Zacheus dá více, než mu Zákon ukládá (náhrada škody plus pětina z hodnoty zcizeného ještě navíc): *Plně to nahradí a nad to přidá pětinu. Dá to tomu, čí to je, v den své oběti za vinu* (Lv 5,24). Zacheus ale nedává jen pětinu navíc, ale celkově čtyřnásobek hodnoty!

⁹ **Ježíš mu řekl: „Dnes přišla do tohoto domu spása. Vždyť i on je potomek Abrahámův“:** Ježíš přišel pro všechny a spása se nabízí i těm, které mnozí (možná i my) odepisují. Ukazuje to Ježíš proti všem i v dnešním setkání se Zacheem, najdeme obdobné doklady i jinde: *Anděl jim řekl: „Nebojte se, hle, zvěstují vám velikou radost, která bude pro všechny lid“* (Lk 2,10). *Kristus Ježíš přišel na svět, aby zachránil hříšníky. Já k nim patřím na prvním místě* (1 Tim 1,15). Ježíš označuje Zachea jako *syna Abraháмова*. Nečiní to pouze proto, že z etnického hlediska náleží Zacheus k vyvolanému Božím lidu, nýbrž i proto, že toto *synovství* je nyní realizová-

no především přilnutím k Ježíšovi, který přivádí k završení a dokonání Abrahámovy naděje a očekávání. Víra a obrácení jsou důležitější než rodokmen, čistý výpis z trestního rejstříku, postavení, bohatství atd.

¹⁰ **hledat a zachránit, co zahynulo:** je zde silná ozvěna toho, co bylo řešeno nedávno, v 15. kapitole: ztracení a znovunalezení ovce, mince a nakonec syna. Janovským způsobem je tento Boží postoj vyjádřen takto: *Vždyť Bůh neposlal svého Syna na svět, aby svět soudil, ale aby skrze něj byl svět spasen* (Jan 3,17).

K tématu

Když Kristovi učedníci po pádu komunismu vyšli po dlouhé době svobodně na veřejnost, vnímali všude kolem množství lidí, kteří jim tenkrát tleskali, a snad i ty mnohé, kteří jim dosud hrozili pěstí. Nevšimli si však, že *strojmy okolo byly plné Zacheů*. Těch, kteří se nechtěli či nemohli vmísit do zástupu starých či zbrusu nových věřících, kteří však nebyli lhostejní ani nepřátelští. Tito Zacheové byli hledající a zvědaví, avšak zároveň si chtěli zachovat odstup a nadhled; ta zvláštní směsice tázání a očekávání, zájmu i plachosti, někdy snad i pocitů viny a jakési nepatřičnosti je držela ve skrytu fíkového listí.

Ježíš Zachea oslovil jménem, povzbudil ho, aby sestoupil ze svého úkrytu, překvapil ho tím, že chtěl přijít pod jeho střechu; jakkoli mohl počítat s tím, že za to bude okamžitě pomlouván a kritizován. Není psáno, že by se Zacheus kdy zařadil mezi Ježíšovy učedníky, že by jej následoval na jeho cestách, avšak víme, že změnil svůj život a *jeho domu se dostalo spásy*.

Něco podobného se událo nejen v rovině náboženské, nýbrž i občanské a politické. Mnoho lidí hledělo na nové počátky demokracie v naší zemi – možná po určité době prvotní všeobecné euforie – sice zvědavě a s jistou dychtivostí, ale z různých důvodů také poněkud rezervovaně a rozpačitě. Možná však mnozí z nich podvědomě čekali na chvíli, kdy budou skutečně něčím

nebo někým osloveni a přizváni. Snad také pro tato zanedbání mnoho *celníků* nezměnilo svůj život, mnoho křivd nebylo napraveno, mnohá očekávání byla zklamána.

Oslovit Zachea může jen ten, kdo *zná jeho jméno* – zná jeho tajemství. Ten, komu tento lidský typ není cizí, kdo se dovede vcítit do spleťtých důvodů jeho plachosti. K Zacheům dnešní doby se může patrně opravdově přiblížit jen ten, kdo sám byl a do jisté míry stále je Zacheem. Lidé, kteří se cítí nejlépe uprostřed jásajícího davu, Zacheovi asi příliš neporozumějí.

Nakolik jsme učedníky Kristovými, chceme, aby On byl tím, s kým se Zacheové dnešní doby setkají. Chceme-li, aby se *Zacheové dneška* setkali s Kristem, nemůžeme je zahrnout zbožnými hesly: tím bychom je asi těžko oslovili a přiměli je překonat odstup a sestoupit z jejich kryté pozorovatelný. Ježíš proměnil Zacheův život tím, že mu dal najevo, že *ho zná*, že ho považuje za svého bližního – a že mu chce být blízko.

Dnešní Zacheové patří do stále rostoucího množství lidí, které jsem občas nazýval *šedou zónou* mezi tradičně věřícími a přesvědčenými ateisty. Dnes však dobře vím, že tato *zóna* vůbec není šedá, nýbrž hýří mnoha barvami. Oslovit Zachea předpokládá také vnímat pestrost názorů a životních postojů lidí, kteří jsou *věřícími s vyhradami* nebo *nevěřícími s vyhradami*.

Tomáš Halík – Oslovit Zachea